

HET NIEUWE EINDEXAMENPROGRAMMA

In het schooljaar 2010-2011 wordt het nieuwe eindexamenprogramma Algemene Economie, zoals geadviseerd door de commissie Teulings, ingevoerd. Centraal hierbij staat de gedachte dat het in de economie draait om een beperkt aantal centrale concepten, die in wisselende contexten steeds terugkeren. Zo speelt het concept markt niet alleen op de bloemenveiling, maar ook bij de verdeling van zorgtaken in een gezin. En zo zijn de afwegingen die een persoon maakt om verder te studeren, vergelijkbaar met de afwegingen van een onderneming om te investeren in kapitaalgoederen. Het gaat er om dat leerlingen met behulp van de belangrijkste economische concepten en begrippen inzicht ontwikkelen in economische verschijnselen waarmee ze in het maatschappelijk verkeer te maken krijgen en waarbij zij beslissingen moeten nemen in verschillende rollen in huishouden, bedrijven of overheidsinstellingen.

De nascholingscursus

Het nieuwe eindexamen vraagt van docenten geactualiseerd inzicht in de economische concepten, en het vermogen om te schakelen tussen verschillende concepten en contexten, met inzet van verschillende didactische benaderingen. Daartoe is deze nascholing ontwikkeld door de SLO, het Landelijk Expertisecentrum Economie en Handel, en het Centrum voor Nascholing Amsterdam (verbonden aan de UvA en HvA). Aan de basis liggen ervaringen uit een landelijk pilotproject onder regie van de SLO, waarin lesmateriaal voor het nieuwe examen is getest door ruim vijftig docenten van twintig scholen.

Programma en werkwijze

De cursus bestaat uit vier bijeenkomsten van elk een dag. In de ochtend worden één of meer economische concepten behandeld door een gezaghebbende vakinhoudelijk deskundige. In de middag werkt u aan vakdidactische aspecten, onder begeleiding van vakdidactici van diverse lerarenopleidingen en docenten die aan de SLO-pilot deelnamen. Naast kennisoverdracht spelen het uitwisselen van ervaringen en het ontwikkelen van lessen een belangrijke rol. Per bijeenkomst worden materialen aangereikt, die direct inzetbaar zijn in de eigen les.

Kosten

De kosten bedragen € 800 per persoon voor de gehele leergang, of € 230 per dag. Vanwege de samenhang in de bijeenkomsten is het aan te raden voor de hele leergang in te schrijven. Bij verhindering kunt u een vervanger sturen.

Inschrijven en informatie

U kunt zich aanmelden bij het Centrum voor Nascholing Amsterdam door een inschrijfformulier te downloaden via de website: www.centrumvoornascholing.nl/programma/economie. Meer informatie: Saskia van Oenen, Centrum voor Nascholing Amsterdam, svanoenen@cna.uva.nl Hans Goudsmit, Landelijk Expertisecentrum Economie en Handel, h.goudsmit@ond.vu.nl Eric Welp, SLO, e.welp@slo.nl

DONDERDAG 19 MAART 2009

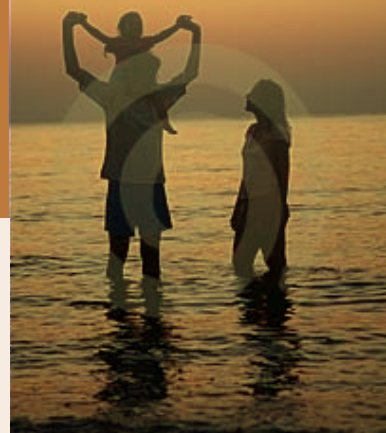
09.00 – 16.30 uur • Locatie • Locatie-adres • Amsterdam

Ochtend

Levensloop

Inleiding: prof. dr. A.L.(Lans) Bovenberg

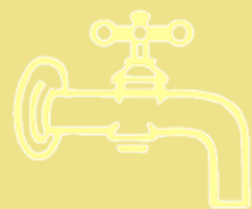
Menig actueel debat gaat over maatschappelijke problemen die met levensloop – de gang van de wieg tot het graf - te maken hebben: de duur van de leerplicht, carrière maken en de hoogte van het pensioen. Dit onderwerp biedt economen de mogelijkheid om dergelijke problemen aan de orde te stellen vanuit economisch perspectief. In de eerste plaats komen de concepten 'ruilen over tijd', 'schaarste' en 'ruil' aan de orde. Tevens wordt verband gelegd met economische begrippen als opofferingskosten, rendement en sociale zekerheidsstelsels. Deze concepten worden toegelicht aan de hand van verschillende situaties, zoals keuzes in het gezin over onderwijs als investering, tijdsvoorkeur, ondersteuning van instituties.

Middag

Werken vanuit contexten en concepten

Verschillende middelbare schoolvakken werken aan een didactische aanpak waarin de relatie tussen (vak)concepten en contexten centraal staat. In deze bijeenkomst wordt onderzocht wat dit betekent voor het economieonderwijs. Wat betekenen de begrippen 'concept' en 'context'? Is een context een introductie, een krantenartikel, een authentiek probleem of een handeling waarvoor vakkennis nodig is? Staat het concept in de economie centraal of de context - of geniet afwisseling de voorkeur? De keuzes die docenten hierin hebben worden besproken aan de hand van concrete voorbeelden, gekoppeld aan het onderwerp levensloop.

DONDERDAG 14 MEI 2009

09.00 – 16.30 uur • Locatie • Locatie-adres • Amsterdam

Ochtend

Speltheorie

Inleiding: prof. dr. J. (Jeroen) Hinlopen

Kennis van de speltheorie is van belang om dilemma's te begrijpen in het onderhandelen en samenwerken; het publieke en het individuele belang kunnen strijdig zijn. In de economie is speltheorie verbonden aan het concept 'samenwerken en onderhandelen', maar ook aan het concept 'markt'. Ook komen economische begrippen aan de orde als: gevangenendilemma, dominante strategie, Nash evenwicht, reputatie-effecten, herhaalde spelen en binding. Deze worden toegelicht aan de hand van situaties zoals de supermarktoorlog, en keuzes die gemaakt worden in het gezin (onderwijs als investering, tijdsvoorkeur, ondersteuning van instituties).

Middag

Werken met oplossingsstrategieën

Wat zou u doen als u de jackpot in een loterij heeft gewonnen? Een antwoord op deze vraag verschilt per persoon en is afhankelijk van veel factoren. Elke situatie is verschillend en vraagt een diepgaande analyse. In de economie kunnen soortgelijke kwesties aan de orde komen. Bijvoorbeeld: moet een supermarkt zijn prijzen verlagen? Wie zorgt er voor de kinderen? Welke opleiding ga ik volgen? Elke keuze heeft consequenties voor nu en in de toekomst, raakt anderen en zorgt voor reacties. Het is aan de leerling om keuzes te onderbouwen en door te rekenen vanuit het oogpunt van gezinnen, bedrijven of overheidsinstellingen de situatie te analyseren.

DONDERDAG 17 SEPTEMBER 2009

09.30 – 16.30 uur • Locatie • locatie-adres • Amsterdam

Ochtend

Verzekeren

Inleiding: prof. dr. J. (Jeroen) van de Ven

Hoewel de moderne mens het steeds meer wil uitbannen is het leven onlosmakelijk verbonden met onzekerheid. Het leren leven met onzekerheid speelt een belangrijke rol in de economie. Mensen zetten allerlei middelen in om zo veel mogelijk grip te krijgen op het fenomeen van de onzekerheid. Om zich in te dekken tegen risico besluiten mensen zich te verzekeren. Dit onderwerp staat centraal in deze bijeenkomst rondom het concept 'risico en informatie'. Belangrijke begrippen zoals risicovoorkeur, averechtse selectie, moral hazard, asymmetrische informatie en principaal-agent-relaties komen aan de orde. Aan de hand van verschillende situaties (zoals marktwerking in de zorg of de hypotheekcrisis) zullen deze concepten worden toegelicht.

Middag

Werken met klaslokaalexperimenten

Een nieuw schoolexamenonderdeel is het werken met klaslokaalexperimenten. Op deze manier komt het vak economie op een andere manier tot leven. In spelvorm ondervinden leerlingen zelf economische wetmatigheden en worden zij geconfronteerd met de wisselwerking tussen eigen en andermans gedrag. Besproken wordt, hoe zulke klaslokaalexperimenten didactisch goed opgebouwd kunnen worden door voorbereiding, begeleiding en nagesprekken.

DONDERDAG 19 NOVEMBER 2009

09.30 – 16.30 uur • Locatie • Locatie-adres • Amsterdam

Ochtend

Welvaart

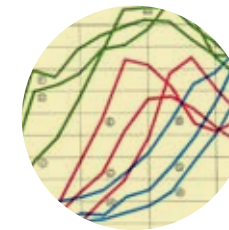
Inleiding: prof. dr. E.E.C. (Eric) van Damme

Het begrip welvaart is de afgelopen jaren onderwerp van discussie geweest. Verschillende inzichten hebben zich niet laten verenigen. Het is daarom goed om nogmaals uitgebreid stil te staan bij dit begrip. Het is van belang om inzicht te krijgen in de mechanismen die op lange termijn de welvaart bepalen. De volgende economische begrippen komen hierbij aan de orde: consumenten en producentensurplus, welvaart als beperkte welvaartsmaatstaf, Harberger driehoekjes, doelmatigheid en externe effecten. Aan de hand van verschillende situaties (zoals de belastingheffing, milieu, defensie) zullen deze concepten worden toegelicht.

Middag

Werken met toetsen

Verschillende middelbare schoolvakken werken aan een didactische aanpak waarin de relatie tussen (vak)concepten en contexten centraal staat. In deze bijeenkomst wordt onderzocht wat dit betekent voor het economieonderwijs. Wat betekenen de begrippen 'concept' en 'context? Is een context een introductie, een krantenartikel, een authentiek probleem of een handeling waarvoor vakkennis nodig is? Staat het concept in de economieles centraal of de context - of geniet afwisseling de voorkeur? De keuzes die docenten hierin hebben worden besproken aan de hand van concrete voorbeelden, gekoppeld aan het onderwerp levensloop.

HET NIEUWE EINDEXAMENPROGRAMMA

Amsterdamse Nascholing

Economie

voor docenten havo en vwo

